

Джек Лондон

Жажда за живот

Те са живели и хвърляли зар – само това ще остане; огънят, вложен, в самия комар, с много пари проиграни.

С мъчително куцукане те слязоха на брега и първият от двамата мъже залитна всред безредно пръснатите камъни. Бяха уморени и нямаха сили, а напрегнатите им лица носеха отпечатък на търпение, какъвто оставят само дълго понасяни лишения. Двамата бяха тежко натоварени с вързопи, загънати в одеяла и пристегнати на гърба им с ремъци. Други ремъци, които минаваха през челото, им помагаша да удържат товара. И двамата носеха пушки. Вървяха приведени, със силно издадени напред рамене и изопнати шии, с поглед забит в земята.

– Нямаше да е зле да имаме поне два от онези патрони, дето си лежат в нашето съкровище – рече вторият мъж.

Гласът му беше безкрайно тягостно вял. Той говореше без всякакво въодушевление; първият, току-що навлязъл куцешком в млечнобелия, пенещ се сред скалите поток, не го удостои с отговор.

Другият го следваше по петите. Те не се събуха, макар водата да беше ледено студена – толкова студена, че ги заболяха глезените, а стъпалата им вкочанясаха. На места водата се плискаше в колената им и двамата залитаха, като едва запазваха равновесие.

Този, който вървеше отзад, се подхлъзна на един гладък валчест камък и малко остана да падне, но с отчаяно усилие успя да се задържи с остър вик на болка. Изглежда, че му се зави свят и му прилоша, защото той се олюля и протегна свободната си ръка, сякаш търсеше опора във въздуха. Когато се закрепил, направи крачка напред, но отново се люшна и насмалко не падна. Тогава се спря и загледа другаря си, който вървеше, без да се обръща.

Цяла минута мъжът стоя неподвижен, сякаш се бореше със себе си. После извика:

– Слушай, Бил, аз си навехнах глезена.

Бил продължаваше да куцука сред млечнобялата вода. Той не се обърна. Изостаналият го загледа как се отдалечава и макар че лицето му оставаше все тъй безизразно, погледът му заприлича на погледа на ранен елен.

Бил се изкачи с куцукане на отгатышния бряг и продължи право напред, без да се обърне. Застаналият в реката го изпращаше с очи. Устните му леко затрепераха – острите кестеняви косми на увисналите над тях мустаци ясно замърдаха. Той дори си облиза устата.

– Бил! – извика той.

Това беше умолителен зов на изпаднал в беда силен мъж, обаче Бил

не обърна глава. Пострадалият следеше с поглед гротескното куцукане и залитане напред на своя другар, който се изкачваше с несигурни крачки по полегатия склон към заобленото било на ниския хълм. Следи го, докато Бил превали рида и изчезна. Тогава извърна очи и бавно обхвана с поглед кръгзора на онзи свят, в който оставаше самичък сега, след като си отиде Бил.

Ниско над хоризонта неясно мъждееше слънцето, почти съвсем закрито от безформени мъгли и изпарения, създаващи впечатление за нещо голямо и плътно, на което липсват реалност и определени очертания. Отпуснал се с цялата си тежест върху единия крак, той извади часовника си. Беше четири часът и понеже бе краят на юли или началото на август (датата можеше да определи само приблизително, с точност до една-две седмици), мъжът сметна, че слънцето трябва да е горе долу на северозапад. Той погледна на юг и си помисли, че някъде отвъд тези голи хълмове лежи Голямото Мечо езеро; помисли си също, че в тази посока Полярният кръг чертае страшния си път през Канадската пустош. Рекичката, сред която стоеше, носеше водите си към река Копърмайн, а тя на свой ред течеше на север и се вливаше в Залива на коронацията и в Северния ледовит океан. Никога не беше ходил там, но веднъж бе видял всичко това на една карта на компанията „Хъдзънов залив“.

Погледът му още веднъж обгърна кръга на заобикалящия го свят. В гледката нямаше нищо насърчително. Навсякъде същата леко извита линия на хоризонта. Никой от хълмовете не се издигаше много високо. Нямаше дървета, нямаше храсти, нямаше трева – нищо освен едно безкрайно и страшно мъртвило, от което в очите му ненадейно проблясна страх.

– Бил! – прошепна той веднъж и сетне пак: – Бил!

После приклепна сред млечнобялата вода, сякаш безкраен яд го потискаше с непреодолима сила, жестоко го смазваше с ужасяващото си безразличие. Той затрепери като в пристъп на треска и пушката с плясък падна от ръката му. Това го накара да се сепне. Той надви страха си, овладя се, зашари с ръка във водата и намери пушката. Придърпа вързопа към лявото рамо, за да намали тежестта върху навехнатия крак, след това бавно и предпазливо продължи към брега, кривейки се от болка.

Той не спираше. С ожесточение, стигащо до лудост, без да обръща внимание на болката, мъжът бързаше да се изкачи на билото на хълма, зад което бе изчезнал неговият другар – още поразкривена и смешна фигура от онзи куцац и залитац човек. Обаче от билото видя малка

долчинка, в която нямаше живо същество. Той отново надви страха си, овладя се, придърпа вързопа още повече към лявото рамо и се заклатушка по надолнището.

Дъното на долчинката беше подгизнало от вода, която дебелият мъх като сунгер задържаше на повърхността. Тази вода църкаше изпод мокасините му при всяка стъпка и всеки път краката му се откъсваха от спирация ги мъх с жвакащ звук. Мъжът преминаваше от туфа на туфа по следите на другаря си сред камъните, които се подаваха като островчета от морето на мъха,

Макар и да бе останал сам, не беше загубил пътя. Знаеше, че по-натък ще стигне до едно място, където изсъхнали смърчове и съвсем нискорасли и хилави елхи заграждат от всички страни малкото езерце Тичинничили или „Страната на дребните съчки“, както го наричат на местния език. И в това езерце се влива малка рекичка, водите на която не са млечнобели. Край тази рекичка има тръстика – това той помнеше добре, – но няма дървета, и по течението ѝ трябва да върви до самите извори на вододела. Ще превали вододела и ще стигне до изворите на друг ручей, който тече на запад и по който ще върви до вливането му в реката Дийз, а там, под едно преобърнато кану, ще намери скривалище, затрупано с много камъни. И в това скривалище ще намери патрони за празната си пушка, въдички и влакно, малко серкме – всичко необходимо за сдобиване с храна. Ще намери и малко брашно, парче сланина и малко боб.

Бил ще го чака там и двамата ще слязат с лодка на юг, надолу по реката Дийз до Голямото Мечо езеро. Ще прекосят езерото и ще продължат на юг, все на юг, докато стигнат река Макензи. На юг, все на юг ще вървят те и зимата напразно ще ги гони, напразно лед ще сковава дърветата и дните ще стават по-студени и мразовити – на юг, до някоя станция на компанията „Хъдзънов залив“, където дърветата са високи и където има колкото щещ храна.

Това си мислеше мъжът, докато крачеше с усилие напред.

Но колкото трудно напредваше с тялото си, също толкова трудно напредваше и с мислите, като се мъчеше да убеди себе си, че Бил не го е изоставил, че Бил положително ще го чака при скривалището. Трябваше да си внуши тази мисъл, защото иначе нямаше да има никакъв смисъл да върви напред и трябваше да легне и да умре. И докато мъждивото слънчево кълбо бавно потъваше на северозапад, той мислено проследи, и то много пъти, всяка педя земя, която щяха да изминат с Бил при бягството им на юг от преследващата ги зима. Умът му непрекъснато се

занимаваше с храната в скривалището и храната в пункта на компанията „Хъдънзов залив“. Не беше ял от два дена, а много по-отдавна не беше ял до насита. Той често се навеждаше, береше белезникави блатни ягоди, слагаше ги в устата и ги дъвчеше. Блатната ягода е семка в капка вода. В устата водата се стопява и ти остава да дъвчеш тръпчивата и горчива семка. Мъжът знаеше, че ягодите не са хранителни, но търпеливо ги дъвчеше с надежда, която надделяваше над знанието и отричаше опита.

В девет часа той си удари палеца на крака в един камък и поради крайната умора и изтощение залитна и падна. Известно време лежа на едната си страна, без да мръдне. След това се освободи от ремъците на вързопа, тронаво се надигна и седна. Още не беше се стъмнило и в бавно гаснещия здрач той затърси пипнешком стиски сух мъх между камъните. Когато събра цяла купчина, запали огън – тлеещ, димящ огън – и сложи на него тенекиено канче с вода.

После отвори вързопа и първата му работа беше да преброи колко клечки кибрит има още. Бяха шестдесет и седем. За да се увери, преброи ги три пъти. Тогава ги раздели на няколко части, зави ги в пергаментова хартия, сложи едно пакетче в празната си кесия за тютюн, друго под подплатата на износената си шапка, а трето – в пазвата си. Когато привърши тази работа, изведнъж го обзе страх, затова отново ги измъкна и ги преброи. Клечките си бяха шестдесет и седем.

Той изсуши на огъня мокасините си. От тях бяха останали само мокри дрипи. Направените от парчета одеяло чорапи бяха се скъсали на няколко места, а краката му бяха изранени и кървяха. Глезенът му туптеше и той го прегледа. Беше отеكل и станал колкото коляното. Мъжът откъсна дълга ивица от едното си одеяло и направи стегната превръзка. Откъсна още няколко ивици и ги намота на краката си, да му служат вместо мокасини и чорапи. Сетне изпи врълята вода от канчето, нави часовника си и се зави с одеялата.

Спа като мъртъв. Към полунощ за кратко време се смрачи и пак се развидели. Слънцето изгря на североизток – поточно зората се сипна нататък, защото слънцето беше закрито от сиви облаци.

В шест часа се събуди, спокойно легнал по гръб. Загледа се право нагоре в сивото небе и усети, че е гладен. Когато се обърна и се повдигна на лакът, стресна го високо пръхтене и той видя мъжкар – елен, който го разглеждаше с недоверчиво любопитство. Животното беше на не повече от петдесет стъпки и в същия миг мъжът видя и помириса във въображението си цврътяща и пържеща се на огъня еленска пържола.

Без да мисли, той грабна празната си пушка, прицели се и натисна спусъка. Еленът изпръхтя и отскочи; копитата му затрополяха и закънтяха из камънака.

Мъжът изруга и захвърли празната пушка. С висок стон той започна да се изправя. Това беше бавна и трудна работа. Ставите му бяха като ръждясали панти. Те се раздвиждаха трудно, с много триене и всяко свиване и изправяне му се удаваше само след крайно усилие на волята. Когато най-послед стъпи на крака, трябваше да употреби още една-две минути, докато успее да се изправи, както подобава на човек.

С мъка се изкачи на малка могилка и огледа местността. Нямаше нито дървета, нито храсти – само сиво море от мъх, тук-там осеяно със сиви камъни, сиви езерца и сиви поточета. Небето беше сиво. Нямаше ни слънце, ни помен от слънце. Мъжът нямаше представа къде е север; беше забравил и пътя, по който бе дошъл до това място предишната вечер. Но не беше се загубил. В това беше сигурен. Скоро щеше да стигне „Страната на дребните съчки“. Струваше му се, че тя е някъде наляво, недалече – може би оттатък нисък хълм.

Той се върна да стегне вързопата си за път. Провери на мястото ли са трите отделни пакетчета кибрит, но не си направи труд да ги преброи. Обаче се поколеба, обзет от нерешителност, над издутата торбичка от еленова кожа. Тя не беше голяма. Можеше да я покрие с двете си ръце. Знаеше, че тежи петнадесет фунта – колкото всичко останало във вързопата му – и това го тревожеше. Най-сетне я остави настрана и се залови да стяга вързопата. Погледът му отново спря на издутата торбичка от еленова кожа. Той бързо я грабна и заканително се огледа наоколо, сякаш пустинята се мъчеше да му я отнеме; когато се изправи на крака, за да поеме, залитайки, своя път, торбичката беше във вързопата на гърба му.

Мъжът се запъти наляво, като се спираше от време на време да бере блатни ягоди. Глезенът му беше се вдървил, той куцукаше по-силно, ала болката в крака не представляваше нищо в сравнение с болката в стомаха. Пристъпите на глада бяха много остри. Те го глождеха и глождеха, докато най-послед не можеше вече да се съсредоточи върху посоката, в която трябваше да върви, за да стигне „Страната на дребните съчки.“. Блатните ягоди не намаляваха това глождене – от дразнещата им тръпчивина само го заболяха езикът и небцето.

По-нататък стигна до една долчинка, където от камъните и туфите, пърпорейки с крила, се вдигнаха бели скални яребици. „Къ-рр, кърр, кърр“ – викаха те. Мъжът ги замерваше с камъни, но не можеше да ги удари. Тогава той сложи вързопата на земята и взе да ги дебне, както

котката дебне врабчета. Острите камъни изпокъсаха крачолите на панталоните му . и коленете му оставяха кървава диря, но тази болка се губеше в болката на глада. Той пълзеше по подгизналия мъх, който мокреше дрехите му и го караше да тръпне от студ, но мъжът не го усещаше – толкова голяма беше жаждата му за храна. И всеки път птиците се вдигаха с пърпорене пред очите му, докато тяхното „кърр, кърр, кърр“ се превърна за него в някаква гавра и той взе да ги ругае и високо да повтаря техния вик.

Веднъж допълзя до яребица, която сигурно бе заспала. Забеляза я чак когато тя се стрелна в лицето му от убежището си в камъните. Въпреки това той посегна да я хване и в ръката му останаха три пера от опашката ѝ. Докато я изпрати с поглед, в него пламна омраза към птицата, сякаш беше му сторила някакво ужасно зло. След това се върна и отново нарами вързопа.

По-късно през деня мъжът стигна мочурливи долове, където имаше много повече дивеч. Сякаш за да го мъчи, край него мина на пушечен изстрел стадо елени – двадесет и няколко глави. Обзе го необуздало желание да се втурне подир тях, увереност, че ще може да ги догони. Насреща му се зададе сребърна лисица с яребица в уста. Мъжът извика. Това беше страшен вик, лисицата уплашено побягна, но не изтърва яребицата.

Късно подир обед мъжът вървеше по течението на една рекичка с вода, бяла като мляко от варовитата почва и с тръстика тук-там по бреговете. Той здраво хвана едва тръстика близо до корена и издърпа нещо подобно на зелен лук и не по-голямо от зидарски пирон. Коренът беше нежен и изхруска между зъбите му, събуждайки у него радостната надежда, че ще се нахрани. Но коренът излезе жилав. Състоеше се от влакнести нишки, напоени с вода като ягодите и без всякаква хранителна стойност. Мъжът свали вързопа от гърба си, пропълзя в тръстиките и задъвка и замляска като преживно

животно.

Беше много уморен и често му се искаше да си почине – да легне и да заспи, но нещо постоянно го тласкаше да върви напред и това не беше толкова желанието да стигне „Страната на дребните съчки“, колкото гладът. Той търсеше жаби в малките езерца и разравяше с нокти земята за червеи, макар и да знаеше, че толкова далече на север не може да има нито жаби, нито червеи.

Напразно се вираше във всяко вирче и едва когато настъпи продължителния здрач, откри в едно такова вирче самотна рибка, не по-

голяма от кротушка. Мъжът бръкна чак

до рамо във водата, но рибката се изплъзна. Тогава посегна с двете си ръце и размъти млечната тиня на дъното. Във възбудата си той падна във вирчето и се измокри до кръста. Тогава водата се размъти толкова много, че рибката не можеше да се види и трябваше да изчака, докато тинята се утаи.

Преследването се поднови, докато водата не се размъти отново, но мъжът не можеше да чака. Той отвърза тенекиената си кофа и се залови да изгребва водата от вирчето. Отначало изгребваше с настървение, плискаше се и изхвърляше водата толкова близо, че тя се стичаше обратно във вирчето. После заработи по-внимателно, като се мъчеше да запази спокойствие, макар че сърцето му биеше до пръсване, а ръцете му трепереха. След половин час вирчето бе почти пресушено. В него нямаше вече и една чаша вода. Но и рибката я нямаше също. Мъжът намери скрита пролука между камъните, през която рибката беше избягала в съседен, по-голям вир – вир, който не можеше да пресуши за цяло денонощие. Да бе знаел за пролуката, щеше в самото начало да я запуши с камък и рибката щеше да бъде негова.

Така си помисли той, покрусен, и се отпусна на мократа земя. Отначало плачеше тихо, беззвучно, сетне заплака високо сред безмилостната пустош, която го заграждаше в заключен кръг; а дълго след това се тресе от ридания без сълзи.

Той накладе огън, стопли се, като изпи много канчета вряла вода, и се разположи да ношува на една скалиста издатина, както беше направил предишната нощ. Последната му грижа бе да провери дали кибритът е останал сух и да навие часовника си. Одеята бяха влажни и лепкави. Навехнатият глезен туптеше от болка. Но мъжът усещаше само това, че е гладен и в неспокойния му сън пред него се редяха картини на пиршества и банкети и на ястия, поднасяни и предлагани по всевъзможни начини.

Събуди се премръзнал и болен. Слънце нямаше. Сивотата на земята и небето се беше сгъстила, станала още по-дълбока. Духаше рязък вятър и върховете на хълмовете бяха побелели от първия сняг. Въздухът около него сякаш се сгъсти и побеля, докато накладе огън и сгръ вода. Това беше мокър сняг, лапавица, и снежинките бяха големи и водни. Отначало те се топяха, щом допираха почвата, но снегът валеше все по-силно, покриваше земята, гасеше огъня, мокреше запасите му от сух мях.

Това беше за него сигнал да нарами вързопа и да се затътри напред, без сам да знае накъде. Вече не го интересуваха нито „Страната на

дребните съчки“, нито Бил и скривалището под преобърнатото кану край река Дийз. Всичките му мисли се свеждаха до глагола „ям“. Беше се побъркал от глад. Не го интересуваше по кой път върви, стига този път да минава из мочурливите низини. Пипнешком той изравяше из

под мокрия сняг водни блатни ягоди и също тъй пипнешком издърпваше с корените тръстики. Но и едните, и другите бяха блудкави и не засищаха. Намери някаква трева, която накиселяваше, и изяде колкото успя да набере, а то не беше много, понеже тревата се стелеше по земята и няколкото пръста сняг лесно я скриваха от погледа.

Тази вечер мина без огън и без гореща вода, свря се под одеялото и се унесе в прекъсван от глад сън. Снегът се превърна в студен дъжд. Мъжът се будеше много често и всеки път усещаше дъждът да ръми върху обърнатото му нагоре лице. Настъпи ден – сив ден, без слънце. Беше спряло да вали. Острото чувство на глад бе изчезнало. Усещанията му, доколкото те бяха свързани с копнежа за храна, бяха се притъпили. Стомахът му се свиваше от глуха, тежка болка, но тя не го безпокоеше толкова много. Умът му се избистри и мислите му пак се устремиха главно към „Страната на дребните съчки“ и скривалището край река Дийз.

Той разкъса на ивици остатъците от едното одеяло и омота с тях разкърваните си крака. Стегна наново навехнатия глезен и се приготви за още един ден път. Когато дойде ред на вързоп, той дълго се колеба над издутата торбичка от еленова кожа, но в края на краищата взе и нея.

Дъждът беше стопил снега и сега се белееха само върховете на хълмовете. Слънцето се показва и мъжът можа да определи посоките на света, макар и да знаеше, вече, че се е загубил. Може би в лутането на предишния ден се беше отклонил твърде много наляво. Сега тръгна надясно, за да изравни вероятното отклонение от правилния път.

При все че пристъпите на глада не го измъчваха вече толкова много, той съзнаваше, че няма сили. Беше принуден често да спира, за да почива, и тогава се нахвърляше на блатните ягоди и тръстиките. Усещаше езика си сух и надебелял, сякаш обрасъл с дребни косъмчета, в устата му горчеше. Сърцето му създаваше големи грижи. Щом походеше няколко минути, то започваше безмилостно да бие – туптуптуп, – а след това сякаш подскачаше и мъчително се свиваше от бързи удари, които го задушаваша, от които му се виеше свят и му прилошаваше.

Към обед видя две кротушки в голям вир. Да изгребе водата от него, бе немислимо, обаче сега беше по-спокоен и сполучи да ги хване в

тенекиената си кофа. Бяха не по-дълги от кутрето му, но той не беше особено гладен. Болката в стомаха бе станала още по-тъпа и слаба. Просто му се струваше, че стомахът му е задрямал. Изяде рибките сурови, като ги дъвчеше с най-голямо старание, защото се хранеше изключително по повелята на разума си. Макар и да нямаше желание да яде, знаеше, че трябва да се нахрани, за да остане жив.

Вечерта улови още три кротушки; две от тях изяде, а третата запази за закуска. Слънцето беше изсушило срещащите се тук-там купчинки мъх и той можа да се стопли с вряла вода. Този ден не беше изминал повече от десет мили, а на следващия не повече от пет, като вървеше само когато му позволяваше сърцето. Обаче стомахът не го тревожеше ни най-малко. Беше заспал. Сега местата бяха непознати, той срещаше все повече елени, пък и вълци. Техният вой често се носеше из пустошта, а веднъж видя три вълка тихомълком да се махат от пътя му.

Пак настъпи нощ, а сутринта, вразумил се, той развърза кожената връв, която стягаше издутата торбичка от еленова кожа. От отвора ѝ потече жълта струя зърнест златен пясък и парчета самородно злато. Той раздели златото на две приблизително равни половини, зави едната в парче одеяло и я скри в скалиста издатина, а другата изсипа обратно в торбичката. Сетне започна да къса от единственото останало одеяло ивици за краката си. Но с пушката все още не искаше да се раздели, защото в скривалището край река Дийз имаше патрони.

Този ден беше мъглив и през този ден гладът отново се събуди у него. Мъжът бе много отслабнал и толкова му се виеше свят, че от време на време погледът му се премрежваше. Сега не беше вече нещо необикновено да се спъне и да падне; веднъж се препъна и падна право върху яребично гнездо. Там имаше четири току-що излюпени птиченца, по на един ден – мънички, туптящи от живот клъбца, не по-големи от една хапка; и той ги изяде лакомо, като ги пхаше в устата си живи и ги хрускаше като яйчени черупки със зъбите си. Майката с резки писъци пляскаше криле наоколо. Мъжът се опита да я удари с пушката си като с тояга, но тя се изплъзна от обсега му. Взе да я замерва с камъни и със случаен удар счупи едното ѝ крило. Тогава яребицата заподхвърча и затича, влачейки счупеното крило, а той се втурна да я преследва.

Малките птиченца бяха само раздрознили апетита му. Той куцаше и подскачаше на болния си крак, хвърляше камъни и ту дрезгаво се провикваше, ту куцаше и подскачаше мълчешком, мрачно и търпеливо се изправяше след всяко падане или си търкаше очите, когато му се струваше, че ще му прилошее от виенето на свят.

Преследването го доведе до мочурище в дъното на долината и там, на подгизналия мъх, забеляза човешки следи. Тези следи не бяха негови – това му беше ясно. Сигурно бяха на Бил. Но той не можеше да спре, защото яребицата продължаваше да бяга. Първо ще я хване, а след това ще се върне да ги разгледа.

Мъжът измори яребицата, но измори и себе си. Тя дишаше тежко, легнала на едната си страна. Той също дишаше тежко, легнал на едната си страна, на десетина стъпки, без да

има сили да допълзи до нея. А когато се съвзе, птицата също се съвзе и избяга, щом алчната му ръка посегна да я хване. Гоненицата започна отново. Настъпи нощ и яребицата се отърва. Мъжът се спъна от изтощение; залитна напред, падна по очи в вързопа на гърба и си разкърва бузата. Дълго време не се помръдна, след това се обърна настрана, нави часовника си и остана да лежи там до сутринта.

И този ден беше мъглив. Половината от последното му одеяло беше отишла за омотаване на краката. Следите на Бил не можа да намери. Това нямаше значение. Гладът твърде настойчиво го караше да върви напред... само че... само че той се чудеше дали и Бил не се беше загубил. Към пладне вързопът му натежа твърде много. Той повторно раздели златото, но този път просто изсипа половината на земята. Подир обед изхвърли и останалото и сега носеше само половината одеяло, тенекиената кофа и пушката.

Започнаха да го измъчват халюцинации. Беше уверен, че му е останал още един патрон. Бил е в магазина на пушката и той не го е забелязал. От друга страна, нито за миг не се съмняваше, че магазинът е празен. Но халюцинацията го преследваше. Дълги часове се бори с нея, сетне отвори пушката и и се убеди, че е празна. Разочарованието бе тъй дълбоко, сякаш наистина беше очаквал да намери в нея патрона.

Половин час се гътри напред и халюцинацията отново се върна. Отново поведе борба с нея, но тя не го оставяше на мира, докато, само за да се отърве от тази мисъл, не отвори пушката и не се увери в обратното. Навремени разсъдъкът го напускаше съвсем, той се гътреше напред като някакъв автомат и странни представи и приумици почваха като червеи да разяждат ума му. Но тези лутания в света на недействителното бяха краткотрайни, защото острите пристъпи на глада непрекъснато го връщаха към действителността. Веднъж едно видение, от което насмалко не му прилоша, рязко го върна към истинската обстановка. Той залитна, олюля се и се заклатушка като пиян, за да се задържи на крака. Пред него стоеше кон. Кон! Не можеше да повярва на очите си. Гъста

мъгла, изпъстрена с искрящи светли точки, премрежваше погледа му. Той ожесточено разтърка очи, за да проясни зрението си, и видя не кон, а огромна кафява мечка. Звярът го разглеждаше с враждебно любопитство.

Мъжът беше вече наполовина вдигнал пушката, когато се сети, че е празна. Той я свали и измъкна ловджийския си нож от везаната с мъниста ножница на хълбока. Пред него имаше месо и живот. Прокара палеца си по острието на ножа. Беше добре наточен. Върхът бе остър. Ще се нахвърли върху мечката и ще я убие. Ала сърцето му предупредително заби – туп, туп, туп. Сетне то неудържимо подскочи нагоре и

затрептя от чести удари; сякаш железен обръч стегна челото Му, главата му се замая.

Огромна вълна на страх помете отчаяната му смелост. Както беше изнемощял, какво ли щеше да стане, ако звярът го нападне? Той се изпъна в най-внушителната си стойка, стисна ножа и впи поглед в мечката. Звярът трмаво направи една-две крачки напред, вдигна се на задните си лапи и предупредително изръмжа. Ако човекът побегнеше, щеше да го подгони; обаче човекът не побягна. Беше обладан сега от смелост, вдъхната от страха. Той също изръмжа, свирепо, страшно, дал гласен израз на страха, който е присъщ на живота и който се таи в него, преплетен с най-дълбоките му корени.

Мечката се поотмести настрана със заканаелен рев, уплашена от това тайнствено същество, което продължаваше да стои изправено и не се боеше от нея. Но човекът не се помръдна. Той остана неподвижен като статуя, докато не премина опасността, и едва тогава, разтърсен от тръпки, се повали на мокрия мъх.

Когато възвърна самообладанието си, мъжът отново тръгна на път, обзет сега от нов страх. Това не беше страхът, че ще умре от изтощение-то на глада, а страхът, че ще загине насилствено, преди гладната смърт да задуши у него и сетната най-малка частица от онзи стремеж, който го кара да се бори за живот. Имаше и вълци. От всички страни в пустошта се носеше техният вой и в него звучеше заплаха, която изплиташе във въздуха толкова осезаема мрежа, че мъжът неволно протегна ръце да я отблъсне от себе си, сякаш тя беше издуто от вятъра платнище на палатка.

От време на време вълците, събрали се по два-три заедно, пресичаха неговия път. Но те се държаха на разстояние от него. Не бяха достатъчно много, освен това те гонеха елени, които не влизаха в бой, а това странно същество, което ходеше изправено, сигурно дращеше и хапеше.

Привечер той видя разпръснати кости там, където вълците бяха изяли своята плячка. Преди половин час тези остатъци, са били малко еленче, то е мучало, тичало и е било пълно с живот. Мъжът се загледа в кокалите, оглозгани и лъскави, розови от живота, неугаснал още в техните клетки. Дали и от него нямаше да остане само това, преди да изтече денят! Такъв беше животът, нали? Суетен и преходен. Само животът носи терзания. В смъртта няма болка. Да умреш, значи да заспиш. Това означава край, почивка. Защо тогава не му се иска да умре?

Но той не мъдрува много дълго. Приклезнал в мъха с кокал в устата, мъжът изсмукваше от него сетните остатъци от живот, които все още го обагряха в бледнорозов цвят. Сладникавият вкус на месо, лек и недоловим почти като някакъв спомен, просто го влудяваше. Той започна да стиска кокалите

с челюстите си и да ги хруска. Понякога се трошеше кокалът, понякога – зъбите му. След това се залови да раздробява костите между два камъка, да ги счуква на каша и да ги гълта. От бързане се удряше и по пръстите, но все пак за миг се учуди от факта, че те не го болят много, когато попадат под стоварващия се отгоре камък.

Настъпиха страшни дни на сняг и дъжд. Мъжът не знаеше, кога се спира да ношува, кога потегля на път. През нощта вървеше толкова, колкото и през деня. Почиваше, където рухнеше, и почваше да пълзи, щом гаснещият в него живот припламваше и се разгаряше малко по-ярко. В него не се бореше вече човекът. Това, което го караше да върви напред, беше самият живот, който отказваше да умре. Той не страдаше. Нервите му се бяха притъпили, претръпнали, а умът бе пълен със странни видения и сладостни мечти.

Той все още смучеше и дъвчеше разтрошените кокали на младото еленче, последните остатъци от които беше събрал и взел със себе си. Не преваляше вече хълмове и вододели, а само се тътреше по течението на голяма река, която се виеше през широка долина. Не виждаше нито реката, нито долината. Не виждаше нищо освен видения. Душата и тялото му вървяха или пълзяха рамо до рамо и все пак разделени, толкова тънка бе свързващата ги нишка.

Събуди се в пълно съзнание, легнал по гръб на една скалиста издатина. Слънцето грееше ярко и топло. Неиде далеч се чуваше мучене на малки еленчета. В ума му изникнаха смътни спомени за дъжд и вятър, и сняг, но дали е бил брулен от бурята два дни, или две седмици – не знаеше.

Известно време мъжът лежа неподвижно, веселото слънце го

заливаше със светлина и насищаше жалкото му тяло с топлината си. „Хубав ден – помисли си той. – Може би ще успее да разбере къде съм“. С болезнено усилие мъжът се обърна на една страна. Под него течеше широка спокойна река. Беше му съвсем непозната и това го озадачи. Бавно проследи с погледа си как реката лъкатуши в големи извивки сред мрачни голи хълмове, по-мрачни, по-голи и по-ниски от всички хълмове, които беше срещал досега. Бавно, без да бърза, без възбуда или нещо повече от най-повърхностен интерес, той проследи течението на непознатата река до кръгозора и видя, че се влива в светло, блестящо море. Въпреки всичко това не го развълнува. „Чудна работа – помисли си той, – това е или видение, или мираж. .. по-вероятно е да е видение, измама на разстроения ум.“ Това предположение се затвърди у него, когато видя кораб, хвърлил котва сред блестящото море. Затвори за малко очи и ги отвори пак. Чудно, видението не изчезваше! И все пак нямаше нищо чудно. Той знаеше, че в сърцето на пустинните земи нямаше нито морета, нито кораби, също както бе знаел, че няма патрон в празната му пушка.

Зад гърба му се чу някакво сумтене – полусподавено пъшкане или кашлица. Много бавно, поради крайната си слабост и скованост, мъжът се обърна на другата страна. Наблизо не се виждаше нищо, но той търпеливо зачака. Сумтенето и кашлянето се чуха отново и между две назъбени канари, само на няколко разкрача, се показа сива вълча глава. Острите уши не бяха чак толкова наострени, както беше виждал у други вълци; очите бяха мътни и кръвясали, главата – безсилно и отчаяно клюмнала. Звярът непрекъснато примигваше от слънчевия блясък. Изглеждаше болен. Докато мъжът го гледаше, той отново изсумтя и се закашля.

„Това поне не е мираж“ – помисли си мъжът и се обърна на другата страна да види действителния свят, който досега е бил забулен за него от видението. Ала морето все тъй блестеше в далечината и корабът се виждаше съвсем ясно. Нима всичко това бе наистина действителност? Той затвори очи, замисли се и най-после разбра всичко. Беше вървял на североизток, беше се отдалечил от вододела на река Дийз и беше слязъл в долината на Копърмайн. Тази широка и бавна река бе Копърмайн. Това блестящо море беше Ледовитият океан. Този параход бе китоловен кораб, отдалечил се на изток от устието на Макензи, и сега стоеше на котва в Залива на коронацията. Той си спомни картата на компанията „Хъдзънов залив“, която беше виждал преди много време, и всичко му стана ясно и придоби смисъл.

Мъжът седна и съсредоточи вниманието си върху най-належащото. Беше изпокъсал намотките от парчетата одеяло и краката му представляваха безформени буци кърваво месо. От одеялото вече не бе останало нищо. И пушката, и ножът липсваха. Шапката си бе загубил някъде заедно с пакетчето кибрит под подплатата, но клечките, скрити в пазвата, бяха се запазили сухи в кесията за тютюн, завити в пергаментовата хартия. Погледна часовника си. Той показваше единадесет часа и още вървеше. Изглежда, не беше забравял да го навива.

Беше спокоен, съзнанието му беше ясно. Макар и да бе крайно изтощен, не усещаше никаква болка. Не беше и гладен. Мисълта за храна дори му беше неприятна и всичко, което правеше, го правеше само по заповед на разума си. Той откъсна до колене крачолите на панталоните си и ги намота около краката. Кой знае как беше сполучил да запази текиената кофа. Трябваше да пие малко гореща вода, преди да започне пътуването си към кораба, което предвиждаше, че ще бъде ужасно.

Движенията му бяха бавни. Трепереше като парализиран. Когато се залови да събира сух мъх, откри, че не може да се изправи на крака. Направи няколко безуспешни опита и най-после се примири и запълзя на четири крака. Веднъж допълзя близо до болния вълк. Животното неохотно се повлече, махна се от пътя му и заблиза хълбоците си така, сякаш нямаше сили да движи езика си. Мъжът забеляза, че този език няма обикновения здрав червен цвят. Беше жълтеникавокафяв и изглеждаше покрит с дебел слой полузасъхнали лиги.

След като изпи доста гореща вода, откри, че може пак да се изправи и дори да ходи, колкото може да ходи един умиращ. Почти всяка минута трябваше да си почива. Крачките му бяха морни и несигурни; със също такива морни и несигурни крачки се влачеше подире му и вълкът; и тази вечер, когато блестящото море изчезна в мрака, той знаеше, че се е приближил към него с не повече от четири мили.

Цялата нощ мъжът чуваше кашлянето на болния вълк, а сегизтогиз – мученето на младите еленчета. Навсякъде около него имаше живот, обаче това беше живот, изпълнен със сили, бликащ от устрем и здраве, и той разбираше, че болният вълк върви по стъпките на болния човек, с надеждата, че човекът ще умре пръв. Сутринта, щом отвори очи, видя, че звярът не сваля от него печален и гладен поглед. Вълкът стоеше приклепнал, с подвита между краката опашка като някакво жалко, окаяно псе. Той трепереше от студения сутрешен вятър и омърлушено се озъби, когато човекът му заговори с глас, който прозвуча не по-силно от дрезгав шепот.

Изгря ярко слънце и цялата сутрин мъжът падаше и се тътреше към кораба в блестящото море. Времето беше прекрасно. Бе настъпило краткотрайното сиромашко лято на северните ширини. Можеше да продължи една седмица. Можеше да свърши утре или в други ден.

Подир обед мъжът се натъкна на следа. Беше следа на друг човек, който не бе вървял, а се бе влачил на четири крака. Мъжът си помисли, че може да е на Бил, но го помисли с тъпо безразличие. Не изпитваше любопитство. Всъщност всяко усещане и вълнение бяха угаснали в него. Не чувствуваше вече никаква болка. Стомахът и нервите му бяха заспали. Обаче тлеещият живот го караше да върви напред. Беше много уморен, но животът в него отказваше да умре. И само поради това той продължаваше да яде блатни ягоди и кротушки, да пие гореща вода и да не изпуска от очи болния вълк.

Вървеше по следите на другия човек, който беше се влачил на четири крака, и скоро стигна техния край – няколко прясно оглозгани кости върху подгизналия мъх, утъпкан от лапите на много вълци. Там видя издута торбичка от еленова кожа, същата като неговата, разкъсана от остри зъби. Мъжът я вдигна, макар че безсилните му пръсти едва можеха да удържат такава тежест. Бил беше я носил докрай. Хаха! Можеше да се посмее на Бил. Той щеше да остане жив и да занесе тази торбичка на кораба в блестящото море. Смехът му беше дрезгав и страшен като грачене на гарван. Изведнъж смехът му прекъсна. Как можеше да се смее на Бил, щом това тука

тези кости, тъй розовобели и чисти, са на Бил? Мъжът се извърна. Да, Бил го беше изоставил, но той не можа да вземе златото, но сега няма да смуче костите на Бил. Макар БИЛ, щеше да го направи, ако беше се случило обратното, Мислеше си той, когато се затътри по-нататък. Стигна до един вир. Наведе се да търси кротушки и дръпна главата си като ужилен. Беше видял отражението на своето лице. То бе толкова страшно, че за миг усещанията му се събудиха и този миг беше достатъчен, за да се ужаси. Във вира, твърде голям, за да го пресуши, имаше три кротушки; след няколко безуспешни опита да ги улови с тенекиената си кофа той се отказа. Беше го страх, че поради голямата си слабост може да падне във водата и да се удави. По същата причина не се реши и да заплува по реката, яхнал някое от довлечените от водите й дървета, каквито имаше в изобилие по пясъчните плитчини.

Тоя ден той скъси разстоянието между себе си и кораба с три мили; на следващия ден – с две, защото сега пълзеше, както беше пълзял Бил; към края на петия ден корабът се намираще още на седем мили от него,

а той нямаше сили да измине дори и една миля на ден. Сиромашкото лято още не беше свършило и мъжът ту продължаваше да пълзи, ту припадеше, а болният вълк не преставаше да кашля и да хрипти по петите му. Колената на мъжа се разраниха както стъпалата и макар че ги беше омотал с ризата си, по мъха и камъните зад него оставаше червена диря. Веднаж, когато се озърна, видя вълкът жадно да ближе кървавите следи и много ясно си представи какъв щеше да бъде неговият край... освен... освен ако сполучеше да убие вълка. Тогава започна най-мрачната от всички трагедии, разиграли се в борбата за съществуване: болен човек, който пълзеше на четири крака, и болен вълк, който куцукаше подир него – две същества се тътреха полумъртви през пустошта и се дебнеха един друг.

Да беше вълкът здрав, мъжът нямаше толкова много да държи на живота си; но мисълта да насити търбуха на тази гнусна и кажи-речи мъртва гадина го отвращаваше. Тази мисъл го караше да се бунтува. Умът му отново започна да блуждае, помрачен от видения, а минутите на прояснение настъпваха все по-рядко и бяха все по-кратки.

Веднъж от безсъзнание го изтръгна някакво хриптене до самото му ухо. Вълкът тронаво отскочи назад, препъна се и падна от слабост. Това беше смешно, но мъжът не се засмя. Дори не го беше страх. Беше стигнал твърде далече, за да се плаши. Но в този миг умът му беше бистър – той лежеше и размишляваше. До кораба оставаха не повече от четири мили. Той го виждаше съвсем ясно, когато разтъркваше замъглените си очи, можеше да види и бялото платно на малка лодка, която пореше водите на блестящото море. Но нямаше да може да измине пълзешком тези четири мили. Знаеше го и съвсем спокойно приемаше тази мисъл. Знаеше, че не може да пропълзи и половин миля. И все пак искаше да живее. Виждаше му се безсмислено да умре след всичко, което бе понесъл. Съдбата искаше твърде много от него. Дори на умиране, мъжът отказваше да умре. Може би това беше чиста лудост, но дори и в лапите на смъртта той се бореше с нея и отказваше да умре.

Мъжът затвори очи и с безкрайна предпазливост събра мислите си. Той призова цялата си воля, за да устои на задушавачата го слабост, която заливаше като прииждащ прилив всичките извори на живота в неговото същество. Тя много приличаше на море, тази смъртна слабост, която все растеше и растеше и малко по-малко удавяше съзнанието му. От време на време малко оставаше да потъне и той плуваше с немощни движения в забравата; а после, благодарение на някакви непонятни душевни сили, намираще още една капка воля, която му помагаше да

изплува.

Легнал неподвижно по гръб, той чуваше все по-отблизо и по-отблизо хрипящото дишане на болния вълк. Безкрайно мудро звукът се приближаваше все повече и повече, а той не помръдваше. Сега го чуваше до самото си ухо. Грапавият сух език застърга като гласпапир неговата буза. Ръцете му се стрелнаха напред – поне желанието му беше да се стрелнат. Пръстите му се свиха като нокти на граблива птица, но хванаха само празно пространство. За бързите и сигурни движения е необходима сила, а именно тази сила липсваше на

мъжа.

Търпението на вълка беше страхотно. Не по-малко страхотно беше и търпението на човека. Половин ден той лежа неподвижно, борейки се с безсъзнанието, и дебнеше вълка, който искаше да го изяде и когото сам той искаше да изяде. Понякога го заливаше вълната на забравата и пред него се редяха безкрайни видения; но през цялото време, в съзнание и в унес той неизменно чакаше хрипящото дишане и грапавата милвка на вълчия език.

Мъжът не чу дишането, когато бавно се възвърна от някакъв сън, но усети допира на езика по ръката си. Зачака. Зъбите леко стиснаха ръката; натискът нарастна; вълкът напрягаше сетните си сили и се мъчеше да впие зъбите си в пляката, която беше чакал толкова дълго. Но и човекът беше чакал дълго и ето че изпохапаната му ръка стисна челюстта на вълка. Бавно, докато вълкът немощно се бореше, а ръката немощно стискаше челюстта му, другата ръка се протегна и хвана вълка за гърлото. След пет минути мъжът лежеше с цялата тежест на тялото си върху звяра. Ръцете нямаха сили

за да удушат вълка, но лицето на мъжа се намираше при вълчия гръклян, а устата му се напълни с косми. Беше минало близо половин час, когато мъжът усети в гърлото му да протича топла струя. Тя не беше приятна. Приличаше на наливано насила в стомаха разтопено олово и той го наливаше сам, със силата на собствената си воля.

След известно време мъжът се обърна по гръб и заспа,

На китоловния кораб „Бедфорд“ имаше няколко членове на научна експедиция. От палубата те забелязаха нещо странно на брега. Това нещо се движеше по пясъка към морето. Те не можеха да определят какво е то и понеже бяха хора на науката, качиха се в една лодка и слязоха на брега да видят. И видяха нещо, което беше живо, но надали можеше да се нарече човек. То бе сляпо и в безсъзнание. Извиваше се по земята като някакъв исполински червей. Повечето от усилията му отиваха

напрасно, но то бе настойчиво, гърчеше се и се превиваше, и напредваше може би с двадесетина стъпки на час.

Подир три седмици на едно легло в китоловния кораб „Белфорд“ мъжът разказваше с мокри от сълзи хлътнали бузи кой е и какво е преживял. Дърдореше и нещо несвързано за майка си, за слънчевата Калифорния, за дом сред портокалови горички и цветя. Не се минаха много дни и той вече сядаше на една трапеза с учените и с корабните офицери. Не можеше да насити очите си с изобилната храна и тревожно я изпращаше с поглед, когато тя отиваше в устата на другите. Изчезването на всеки залък извикваше у него изражение на дълбоко съжаление. Съвсем не беше побъркан, но въпреки това мразеше всички тези хора, когато се хранеха. Преследваше го страхът, че храната няма да стигне. Разпитваше готвача, прислужника, капитана за запасите от храна. Те го успокояваха безброй пъти, но той не можеше да им повярва и лукаво дебнеше около складовете, та да види със собствените си очи.

Забелязаха, че започна да пълнее. Дебелееше от ден на ден. Учениците клатеха глави и развиваха разни теории. Ограничиха дажбата му, но въпреки това коремът му растеше, а гърдите невероятно се издуваха под ризата.

Моряците се подсмиваха. Те знаеха каква е работата. А когато учените започнаха да го следят, те също узнаха. Видяха го да се промъква след закуска към носа на кораба и като просяк да протяга ръка към някой моряк. Морякът се захилваше и му даваше парче сухар. Мъжът алчно го сграбчваше, поглеждаше го както скъперник гледа злато и го мушваше в пазвата си. Подобна милостиня с усмивка му даваха и другите моряци. Учените си замълчаха. Оставиха го на мира.

Но тайно прегледаха леглото му. То беше претъпкано със сухари: дюшекът беше пълен със сухари, всяко тъгълче и пролука бяха пълни със сухари. И все пак той беше нормален. Само взимаше предпазни мерки против възможен нов глад – нищо повече. Щяло да му мине, казаха учените; и му мина, преди още „Бедфорд“ да хвърли котва в залива на Сан Франциско.

КРАЙ

© Сидер Флорин, превод от английски

Jack London
Love of Life, 1903

Източник: <http://dubina.dir.bg>
Сканиране и обработка: Сергей Дубина

Разказите, които е написал Джек Лондон са повече от сто и шестдесет на брой и са излезли по начало в двадесет отделни книги – шестнадесет приживе на писателя и четири посмъртно (според данните в „Джек Лондон. Библиографический указатель“ Всесоюзная государственная библиотека иностранной литературы. Москва, 1969).

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2174>]